

**ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА,
КРИМІНОЛОГІЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

БУГЕРА О. І.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
(Київський національний лінгвістичний
університет)

УДК 343.97

ВИКОРИСТАННЯ ВЕБ-САЙТІВ ІЗ МЕТОЮ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

Стаття присвячена дослідженню можливостей використання веб-сайтів із метою запобігання злочинності. На основі зарубіжного досвіду встановлено, що структура веб-сайту для запобігання злочинності має такі основні розділи: інтерактивна карта стану злочинності; програми, лекції, поради та консультації щодо запобігання злочинності; електронний сервіс для надсилання громадянами повідомлень про вчинені злочини, статистична інформація про стан злочинності та ін.

Ключові слова: мережа Інтернет, веб-сайт, злочинність, запобігання, електронний сервіс.

Статья посвящена исследованию возможностей использования веб-сайтов для предотвращения преступности. На основе зарубежного опыта установлено, что структура веб-сайта для предупреждения преступности имеет следующие основные разделы: интерактивная карта состояния преступности; программы, лекции, советы и консультации по предотвращению преступности; электронный сервис для отправки гражданами сообщений о совершенных преступлениях, статистическая информация о состоянии преступности и др.

Ключевые слова: сеть Интернет, веб-сайт, преступность, предупреждение, электронный сервис.

The article is devoted to the study of the possibilities of using websites to prevent crime. Based on foreign experience, the structure of a crime prevention website has the following main sections: an interactive map of crime; programs, lectures, advice and counseling on crime prevention; electronic service for sending citizens messages about the committed crimes, statistical information on the state of crime, etc.

Key words: Internet network, website, crime, prevention, electronic service.

Вступ. Найвищим рівнем розвитку та суспільного значення кожної науки є виконання нею конструктивно-проективної та прикладної функції. На її реалізацію кримінологічна наука в Україні на початку ХХІ ст. має спрямувати виконання певних завдань, зокрема, щодо розроблення кримінологічних засобів безпосереднього запобігання злочинності, окремих її видів і проявів, насамперед, методик та засобів кримінологічного аналізу, прогнозу та планування заходів [1, с. 23–24].

Загальновідомо, що одним із глобальних напрямів розвитку суспільства у ХХІ ст. є його всеохоплююча інформатизація та перехід до цифрової економіки шляхом розвитку

можливостей мережі Інтернет. Вплив цього процесу відчувається у більшості сфер життєдіяльності людини. Безумовно, він є важливим і для проведення кримінологічних досліджень щодо запобігання злочинності з використанням можливостей мережі Інтернет, зокрема, здійснення для запобіжної діяльності веб-сайтів.

Використання інтернет-ресурсів для запобігання злочинності досліджене мало, водночас окремі питання цієї проблеми досліджували такі автори: В.О. Біляєв, В.В. Ключ, О.І. Кузнецов, П.М. Маланчук, Ю.А. Невмержицька, С.В. Пеньков, П.С. Романько, С.А. Сумський, В.В. Шедрик, І.А. Юрій та ін.

Постановка завдання. Використання інформаційних технологій не лише визнається невід'ємною складовою частиною запровадження різних стратегій запобігання злочинності, а й є корисним для розвитку сучасного суспільства [2, с. 96].

Як свідчить міжнародний досвід, використання сучасних інтернет-технологій дає змогу суттєво підвищити рівень запобіжної діяльності. Це, зокрема, стосується можливостей збору, аналізу та зберігання кримінологічно значимої інформації та її картографування. Важливим є також використання веб-сайтів задля налагодження взаємозв'язку між правоохоронними органами та громадськістю щодо можливості отримання необхідної інформації запобіжного характеру, забезпечення користування відповідними електронними сервісами та ін.

Метою статті є дослідження можливостей використання веб-сайтів задля запобігання злочинності та формування відповідних практичних рекомендацій.

Результати дослідження. Веб-сайт (від англ. website, місце, майданчик в мережі Інтернет) – це сукупність веб-сторінок, доступних у мережі Інтернет, які об'єднані як за змістом, так і за навігацією під єдиним доменним ім'ям [3]. Веб-розробка – це процес створення веб-сайтів або веб-додатків. Є кілька етапів розробки веб-сайту: проектування сайту або веб-додатку; розробка концепції сайту; створення дизайн-концепції сайту; створення макетів сторінок; створення мультимедіа; верстка сторінок і дизайнів; програмування (розробка функціональних інструментів) або інтеграція в систему управління вмістом; оптимізація та розміщення матеріалів сайту; тестування та внесення коригувань; обслуговування сайту, що працює, або його програмної основи. У залежності від поточного завдання деякі з етапів можуть бути відсутні або бути тісно пов'язані один з одним [4].

Необхідно зазначити, що використання веб-сайтів із метою запобігання злочинності в багатьох країнах (насамперед, США, Канади, Австралії, країн Європи) є усталеною практикою. Зокрема, на сайті поліції м. Лос-Анджелес (США) кілька розділів присвячені запобігання злочинності (Crime Prevention). За задумом поліції, головна мета сайту – це, насамперед, забезпечення процесу запобігання злочинності, який постійно триває і фактично має стати частиною життєдіяльності громади. Такими розділами сайту, зокрема, є: інтерактивна карта стану злочинності міста; розроблені програми запобігання злочинності (для бізнесу, молоді та ін.), інформаційне забезпечення запобігання злочинності (поради, консультації та ін.); програми стажувань (для студентів, волонтерів, офіцерів запасу); календар подій, які присвячені вирішенню проблем запобігання злочинності, статистична інформація про стан злочинності. При цьому доступ до карти стану злочинності міста є безплатним та дає змогу користувачу отримувати інформацію як за окремими видами злочинів, так і залежно від часу їх скоєння та за іншими параметрами. Важливою є також реалізація різноманітних програм стажувань, оскільки стажери чи волонтери стають з'єднуючою ланкою між громадськістю та поліцією. Це є важливим елементом запобіжної діяльності для великого міста, як Лос-Анджелес [5].

Веб-сайт із попередження поліції м. Чикаго містить електронний сервіс, що дає змогу громадянам надсилати онлайн-повідомлення про вчинені злочини.

Види злочинів, про які можна повідомити через мережу Інтернет: 1) шахрайство щодо використання кредитних карток; 2) втрата, пошкодження майна (в тому числі щодо транспортних засобів); 3) переслідування з використанням мережі Інтернет (наприклад, надсилання погроз електронною поштою та ін.); 4) крадіжка. Надсилати повідомлення про вчинені злочини (в тому числі у вигляді фото та відеоматеріалів) можна також за допомогою смартфона або планшета. Важливим є також те, що поліція зацікавлена у повідомленнях від

громадськості, які містять рекомендації з питань удосконалення роботи поліції, у тому числі щодо запобігання злочинності. На сайті пропонуються для ознайомлення спеціалізовані програми запобігання злочинності, лекції, семінари, практичні поради та ін. Суттєва увага надається запобіганню злочинності серед неповнолітніх, зокрема, розроблені програми щодо зловживання наркотиками, незаконного використання зброї [6]. На веб-сайті також вказується, що подача неправдивої інформації до поліції є злочином, за який передбачається штраф або позбавлення волі. Відповідні правові норми вказані в Статуті штату Іллінойс – Illinois Compiled Statutes (720 ILCS 5 / 26-1 (4) [7].

Сайт поліції штату м. Нью-Йорк також містить окремі рекомендації щодо безпеки бізнесу (Business Safety), вирішення конфліктів (Conflict Resolution), інтернет-безпеки (Online Safety Cyber Safety), безпеки в школі (School Safety) та ін. [8].

Поліцією м. Оттава (Канада) створено сайт, на якому розміщена інтерактивна карта злочинності (Crime Map) з інформацією про вчинені за останні 14 днів злочини. Можливим є перегляд стану злочинності відповідно до певної дати, виду злочину та координат. Користувач сайту може замовити послугу щодо отримання інформації про злочинність відповідно до вказаних параметрів у вигляді повідомлень на електронну пошту. Також передбачається завантаження спеціальних додатків задля приєднання до місцевої громадської організації, що займається запобіганням злочинності [9].

Важливим веб-сайтом щодо попередження злочинності є сайт некомерційної благодійної організації – Crimestoppers. Фактично Crimestoppers – це програма з попередження злочинності, яка діє в Північній Америці, Канаді та інших країнах із можливістю для громадян повідомляти анонімно інформацію про злочини [10]. Зокрема, веб-сайт Crimestoppers у Канаді забезпечує партнерство між волонтерами, поліцією та засобами масової інформації щодо створення безпеки для громадян у місцях їх проживання роботи та відпочинку. Задля надсилання анонімних інформаційних повідомлень про злочини в режимі онлайн (у тому числі відео- та фотоматеріалів) на мобільний пристрій необхідно завантажити мобільний додаток. При цьому користувачу надається спеціальний код, що забезпечує його конфіденційність та анонімність [11].

У Великій Британії також розроблені рекомендації щодо створення веб-сайту із запобігання злочинності. Основними завданнями сайту є: забезпечення можливості всім членам суспільства отримання безплатних, практичних рекомендацій щодо запобігання злочинності; налагодження зворотного зв'язку між громадськістю та правоохоронними органами (безплатне онлайн-опитування з питань безпеки; можливість надсилання громадянами повідомлень із проблем злочинності в режимі онлайн та ін.) [12].

Зокрема, на веб-сайті поліції Лондона є електронний сервіс, що дає змогу громадянам надсилати онлайн-повідомлення (онлайн-звіт) про злочини. При цьому необхідно вказати адресу електронної пошти або номер телефону. Усі повідомлення переглядаються поліцією і за необхідності надається відповідь електронною поштою або телефоном протягом 24 годин. Повідомлення надсилається через захищене підключення до інтернету, і вся інформація розглядається конфіденційно [13].

При цьому Сучасна стратегія запобігання злочинності, що розроблена у Великій Британії, містить розділ, присвячений використанню даних та технологій для запобігання злочинності: це, зокрема, картографування кримінологічно значимої інформації, аналізу та зберігання оперативної інформації, що надходить із різних джерел, у т.ч. відеоматеріалів у режимі онлайн від громадськості щодо вчинених злочинів, моніторинг інформації в соціальних мережах [14].

Необхідно зазначити, що в Стратегії розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 р. [15] вказується, що цілями Стратегії є створення безпечного середовища для існування та розвитку вільного суспільства через формування та реалізацію державної політики у сфері внутрішніх справ, зміцнення довіри до органів системи Міністерства внутрішніх справ (МВС) із боку суспільства, продовження розвитку України як безпечної європейської держави, в основі якої лежать інтереси її громадян та висока ефективність усіх

складових елементів системи МВС. Досягнення цілей Стратегії вимагає зосередження ресурсів і зусиль у межах пріоритетів державної політики у сфері внутрішніх справ та розвитку системи МВС. При цьому передбачається, що реалізація цілей Стратегії буде здійснюватись із використанням таких підходів, як упровадження інноваційних рішень та інструментів державної політики, використання успішних міжнародних практик і сприяння реалізації пілотних проєктів, підвищення ефективності роботи і взаємодії через максимальне використання інформаційно-комунікаційних технологій у реалізації завдань органами системи МВС.

Важливим є те, що в Україні також розвивається процес використання веб-сайтів для запобігання злочинності. Зокрема, на сайті Міністерства внутрішніх справ України вказується, що цей веб-ресурс призначений для надання допомоги щодо розшуку тих, хто переховується від органів влади, пошуку викрадених культурних цінностей, мобільних телефонів, транспортних засобів, зброї. Доступний також такий електронний сервіс, як онлайн-замовлення довідки про несудимість. Використовуючи веб-сайт, громадяни можуть надсилати повідомлення про вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення посадовими особами системи Міністерства внутрішніх справ, а також центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ, за наявності обґрунтованого переконання, що інформація є достовірною [16].

На сайті Міністерства внутрішніх справ також міститься посилання на електронний poradnik «Поліція під контролем», в якому громадянам надається інформація з таких питань: що таке поліція і де можна зустріти поліцейського; зустріч із поліцейським на вулиці; особистий огляд та поверхнева перевірка; якщо ви стали учасником кримінального процесу; телефони та адреси територіальних відділень поліції; контакти організацій, де можна отримати консультацію чи правову допомогу та ін. [17]. Також в Україні функціонує інтерактивний багатофункціональний онлайн-проєкт «Взаємодія поліції та громади», що сприяє налагодженню комунікації між поліцією та громадянами. Проєкт має два складових елементи: сервіси «Запитай поліцейського» та «Електронний кабінет дільничного» [18].

Висновки. Отже, як свідчить зарубіжний досвід, використання веб-сайтів задля запобігання злочинності є дієвим механізмом підвищення рівня ефективності запобіжної діяльності. При цьому структура сайту може містити такі розділи: інтерактивна карта стану злочинності; інформація щодо розроблених програм запобігання злочинності, можливостей проходження відповідних навчань та стажувань; лекції, поради та консультації щодо запобігання злочинності; електронні сервіси (надсилання громадянами повідомлень про вчинені злочини, отримання довідок); статистична інформація про стан злочинності; інформація про заходи, що проводяться поліцією для запобігання злочинності та ін. У зв'язку з цим важливим є подальший розвиток процесу використання правоохоронними органами України зарубіжного досвіду щодо запобігання злочинності з використанням можливостей веб-сайтів, насамперед, задля налагодження співпраці з громадськістю з цього важливого питання, створення інтерактивних карт стану злочинності, розширення можливостей електронних сервісів із цих питань та ін.

Список використаних джерел:

1. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
2. Голіна В., Колодяжний М. Світова злочинність: сучасні тенденції та стратегії протидії. Вісник Національної академії правових наук України. 2015. № 2 (81). С. 92–100. URL: https://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?... (дата звернення: 08.01.2019).
3. Веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Веб-сайт> (дата звернення: 08.01.2019).
4. Веб-розробка. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Веб-розробка> (дата звернення: 08.01.2019).

5. The Los Angeles Police Department. URL: http://www.lapdonline.org/crime_prevention (дата звернення: 08.01.2019).
6. Online Crime Reporting. URL: <https://home.chicagopolice.org/online-services/online-crime-reporting/> (дата звернення: 08.01.2019).
7. Illinois General Assembly. URL: <http://www.ilga.gov/legislation/ilcs/fulltext.asp?DocName=072000050K26-1> (дата звернення: 08.01.2019).
8. The New York State Police. URL: <https://www.troopers.ny.gov/> (дата звернення: 08.01.2019).
9. Ottawa Police Service. URL: <https://www.ottawapolice.ca/en/> (дата звернення: 08.01.2019).
10. Crimestoppers. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Crime_Stoppers (дата звернення: 08.01.2019).
11. National Capital Area Crime Stoppers. URL: <https://crimestoppers.ca> (дата звернення: 08.01.2019).
12. The Crime Prevention Website. URL: <https://thecrimepreventionwebsite.com/543/about/> (дата звернення: 08.01.2019).
13. City of London Police. URL: <https://www.cityoflondon.police.uk/Pages/default.aspx> (дата звернення: 08.01.2019).
14. Modern Crime Prevention Strategy. URL: <https://www.gov.Uk/government/publications/modern-crime-prevention-strategy> (дата звернення: 08.01.2018).
15. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р. URL: http://mvs.gov.ua/ua/pages/strategiya_2020.htm (дата звернення: 08.01.2019).
16. МВС України. URL: <http://mvs.gov.ua/> (дата звернення: 08.01.2019).
17. Порадник «Поліція під контролем». URL: <http://policeundercontrol.org/pc/> (дата звернення: 08.01.2019).
18. Взаємодія поліції та громади. URL: <http://bezpechne.community/> (дата звернення: 08.01.2019).

МИТНИК У. М.,
аспірант кафедри галузевих правових наук
(Київський університет права
Національної академії наук України)

УДК 347.998.85

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ ВЧИНЯЄ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

У статті досліджено кримінологічну характеристику особи злочинця, який вчиняє домашнє насильство. Розглянуто елементи структури особи злочинця, який вчиняє домашнє насильство. Проаналізовано погляди науковців щодо кримінологічної характеристики особи злочинця, який вчиняє домашнє насильство. Визначено основні кримінологічні ознаки та сформульовано кримінологічний портрет особи злочинця, який вчиняє домашнє насильство.

Ключові слова: домашнє насильство, злочинець, особа злочинця, кримінологічна характеристика, кримінологічний портрет.

